

Sygn. akt II Kp 420/11

POSTANOWIENIE

dnia 5 stycznia 2012 roku

Sąd Rejonowy w Starachowicach w Wydziale II Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Barbara Nowak- Łon
Protokolant sądowy Anna Kiełek

w obecności Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Starachowicach Adama Szeląga
po rozpoznaniu w dniu 05 stycznia 2012 roku

na skutek zażalenia Stowarzyszenia „Obrona Zwierząt” z siedzibą w Jędrzejowie
oraz zażalenia Fundacji „Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt – Viva!”
z siedzibą w Warszawie

na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Starachowicach z dnia 31
października 2011 roku o umorzeniu śledztwa w sprawie 2 Ds. 26/11/Sp

na podstawie art. 437 § 1 kpk

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 października 2011 roku sygn. akt 2 Ds. 26/11/Sp Prokurator Prokuratury Rejonowej w Starachowicach umorzył śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków służbowych w latach 2008-2010 w Starachowicach przez funkcjonariuszy publicznych - pracowników Urzędu Miasta w Starachowicach - poprzez nie realizowanie zadania własnego gminy polegającego na zapewnieniu opieki bezdomnym zwierzętom i przyjęcie uśmiercania odłowionych zwierząt jako jedyne go sposobu rozwiązywania bezdomności zwierząt oraz nie podjęcie żadnych praktycznych działań mających zapewnić przestrzeganie prawa ochrony zwierząt, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 35 ust.1 ustawy z dnia 21.08.1997 roku o ochronie zwierząt w zw. z art. 11 § 2 kk - wobec stwierdzenia, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniosło Stowarzyszenie „Obrona Zwierząt” z siedzibą w Jędrzejowie oraz Fundacja „Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva!” z siedzibą w Warszawie.

W zażaleniu Stowarzyszenia „Obrona Zwierząt” zaskarżonemu postanowieniu zarzucono obrazę przepisu prawa materialnego, wyrażonego w art. 30 k.k. poprzez jego niezastosowanie (lub błędne zastosowanie). Ponadto podniesiono, iż w toku śledztwa nie ustalono w sposób szczegółowy procedury postępowania z wyłapanymi zwierzętami oraz który z urzędników zatrudnionych w Urzędzie Miasta i w jaki sposób uczestniczył w tej procedurze.

W ocenie skarżącego Prokurator w zaskarżonym postanowieniu nie wskazał w dostateczny sposób, dlaczego nie jest możliwym przypisanie przestępstwa osobom wykonującym prawo miejscowe. Skarżący podniósł, że z treści zaskarżonego postanowienia nie wynika, czy postępowanie przygotowawcze zostało umorzone z powodu braku bezprawności czynu, czy też z powodu braku nieświadomości sprawcy, że jego działanie jest bezprawne. Precyzując podniesiony w zażaleniu zarzut obrazę przepisu prawa materialnego wyrażonego w art. 30 k.k. skarżący wskazał, że Prokurator nie przeprowadził żadnej analizy prawnej i nie wyjaśnił podstawy prawnej swojej decyzji. Ponadto wskazano, że możliwość powołania się na nieświadomość bezprawności jako okoliczności wyłączającej winę istnieje wtedy, gdy błąd co do bezprawności ma charakter usprawiedliwiony, przy czym kryterium to ma charakter obiektywny. Skarżący podniósł również, że błędnym jest pogląd wyrażony w zaskarżonym postanowieniu, że realizowanie przepisów prawa miejscowego sprzecznego z ustawą uchyla bezkarność. Na potwierdzenie zaprezentowanego stanowiska przywołano wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. II SA/Ke 243/11, stwierdzający nieważność zapisów uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach nr II/21/99 z dnia 01.03.1999 roku w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt na terenie miasta Starachowice. Nadto skarżący wskazał, że nie został ustalony krąg osób, które niedopełniały bądź

przekroczyły swoje uprawnienia wykonując uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach, co skutkuje niemożnością stwierdzenia, czy osoby te działały w usprawiedliwionym błędzie co do bezprawności. W konkluzji wniesiono o uchylenie postanowienia i przekazanie „sprawy Prokuratorowi celem dalszego prowadzenia postępowania przygotowawczego.

W zażaleniu Fundacji „Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva!” podniesiono zarzut obrazy art. 87 Konstytucji RP poprzez przyjęcie, że w hierarchii źródeł prawa prawo miejscowe zajmuje miejsce wyższe niż przepisy ustaw i rozporządzeń. Wskazano, że w razie sprzeczności prawa miejscowego z ustawą lub rozporządzeniem, stosuje się przepisy ustawy lub rozporządzenia. W konkluzji wniesiono o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd zważył, co następuje:

Zażalenia wniesione przez Stowarzyszenie „Obrona Zwierząt” z siedzibą w Jędrzejowie oraz Fundację „Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva” z siedzibą w Warszawie na uwzględnienie nie zasługują.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż czyn opisany w zaskarżonym postanowieniu został zakwalifikowany jako wyczerpujący znamiona art. 231 § 1 k.k. i art. 35 ust.1 ustawy z dnia 21.08.1997 roku o ochronie zwierząt w zw. z art. 11 § 2 k.k. Odnosząc się do przywołania w kwalifikacji art. 35 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, należy przypomnieć, że przepis ten penalizuje zachowanie polegające m.in. na zabijaniu, uśmiercaniu, albo dokonywaniu uboju zwierząt z naruszeniem wymienionych tam przepisów. Odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 35 ust.1 w/w ustawy podlega tylko ten, kto realizuje opisaną tam czynność sprawczą: „zabijania”, „uśmiercania”,

„dokonywania uboju” lub „znęcania się”. Nie sposób zatem przypisać przestępstwa określonego w tym przepisie pracownikom Urzędu Miasta w Starachowicach, którzy realizowali zadania związane z zapobieganiem bezdomności zwierząt oraz zapewnieniem porządku i czystości w gminie. Osoby te nie wykonywały bowiem czynności opisanych w przywołanym przepisie. Żaden z dowodów przeprowadzonych w toku postępowania przygotowawczego nie daje podstaw do przyjęcia stanowiska odmiennego.

Nie sposób podzielić stanowiska zaprezentowanego w zażaleniach na postanowienie o umorzeniu śledztwa, że wyczerpane zostały znamiona art. 231 § 1 k.k., o czym zdaniem skarżących świadczy fakt, że wydane przez Radę Miasta Starachowice akty prawa miejscowego pozostają w rażącej sprzeczności z przepisami ustawy o ochronie zwierząt. Oczywistym jest, że przepisy § 6 ust.2 w części pozwalającej na uśmiercanie odłowionych zwierząt po terminie wskazanym w ust.1 oraz § 8 ust.1 uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach Nr II/21/99 z dnia 01.03.1999 roku w sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt na terenie miasta Starachowice są sprzeczne z przepisami ustawy o ochronie zwierząt. Wyrazem tego jest wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 11.05.2011 roku sygn. akt II SA/Ke/243/11, stwierdzający nieważność tej uchwały w zakresie wskazanym w sentencji. Również uchwała Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 26 czerwca 2006 roku nr V/6/06 w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Starachowice, w jej §43, wskazującym, że psy biegające „samopas” lub pozostawione bez dozoru w miejscach publicznych traktowane będą jako zwierzęta bezdomne, nadmiernie agresywne, ustanawia domniemanie sprzeczne z przepisami ustawy o ochronie zwierząt. Nie budzi również żadnych wątpliwości podnoszona przez skarżącego okoliczność, że akty prawa miejscowego w hierarchii źródeł prawa znajdują się niżej od ustaw i rozporządzeń. Należy jednak podkreślić, że przepis art. 231 § 1 k.k. penalizuje zachowanie funkcjonariusza publicznego polegające na niedopełnieniu obowiązków lub przekroczeniu uprawnień i działaniu

w ten sposób na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Przekroczenie uprawnień to sytuacja, gdy funkcjonariusz publiczny podejmuje działania wykraczające poza jego uprawnienia służbowe; przekroczeniem uprawnień jest również czynność mieszcząca się wprawdzie w zakresie uprawnień funkcjonariusza, ale do podjęcia której nie było podstawy faktycznej lub prawnej, czy wykonanie czynności, które stanowiło wyraźne nadużycie tych uprawnień. Niedopełnienie obowiązków służbowych polega na zaniechaniu ich wykonania albo na wykonaniu nienależnym, sprzecznym z istotą lub charakterem danego obowiązku.

Podzielić należy stanowisko zaprezentowane w oprotestowanym postanowieniu, iż nie można przypisać przestępstwa osobom wykonującym uchwalone przez uprawniony do tego organ prawo miejscowe. Pracownicy Urzędu Miejskiego w Starachowicach działali w ramach swoich uprawnień i realizowali przypisane im obowiązki. Sam fakt wykonywania przez te osoby obowiązującego prawa miejscowego, które było sprzeczne z ustawą, nie uzasadnia przedstawianego przez skarżących poglądu, że doszło do niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy publicznych.

Ubocznie podkreślić należy, że projekty opisanych uchwał były opiniowane m.in. przez Towarzystwo Ochrony Zwierząt „Reks” oraz Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starachowicach i żaden z opiniujących podmiotów nie zwrócił uwagi na sprzeczność niektórych zapisów z przepisami ustawy o ochronie zwierząt. Ponadto, zgodnie z art. 90 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591) wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany przedłożyć wojewodzie uchwały Rady Gminy (Miasta) w ciągu 7 dni od ich podjęcia. Wojewoda jest uprawniony do wstrzymania wykonania uchwały, bądź też stwierdzenia jej nieważności. Organ ten nie skorzystał uprawnień nadzorczych, skoro nieważność przepisów uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach Nr II/21/99 z dnia 01.03.1999 roku w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt na terenie miasta Starachowice sprzecznych z

ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt została stwierdzona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z 11 maja 2011 roku sygn. II SA/Ke/243/11.

Odnosząc się do podniesionego w zażaleniu Stowarzyszenia „Obrona Zwierząt” zarzutu nie ustalenia osób, którym powierzono wykonanie uchwał Rady Miejskiej w Starachowicach sprzecznych z przepisami ustawy o ochronie zwierząt, należy przypomnieć, że organami gminy są wyłącznie wójt (burmistrz, prezydent miasta), który jest organem wykonawczym i reprezentuje gminę na zewnątrz oraz Rada Gminy, która jest organem uchwałodawczym i kontrolnym. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym nie przewiduje zarządu jako organu gminy. Urząd Gminy (Miasta) nie jest organem gminy, a jedynie jednostką organizacyjną, przy pomocy której wójt (burmistrz, prezydent miasta) realizuje swoje zadania i obowiązki.

W toku śledztwa ustalono, że kwestie związane z organizacją ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i zapewnienie zbierania transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części, jak również rozpatrywanie spraw dotyczących przypadków znęcania się nad zwierzętami wchodziły w zakres zadań Referatu Obsługi Komunalnej Urzędu Miasta w Starachowicach (Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Starachowicach, stanowiący załącznik do Zarządzenia Prezydenta Miasta Starachowice z dnia 9 marca 2009 roku nr 43/09, k. 802-805 akt sprawy). Prokurator zgromadził także dokumentację związaną z zakresem obowiązków służbowych i ich realizacją przez pracownika Referatu Obsługi Komunalnej: Macieja Kicińskiego (k. 806-808), ustalił osobę pełniącą funkcję Naczelnika Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Starachowicach, jak również osobę pełniącą funkcję Kierownika Referatu Obsługi Komunalnej Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta w Starachowicach (k.1298-1301) oraz osobę nadzorującą działalność tej komórki. Szczegółowe ustalenie wszystkich okoliczności towarzyszących

każdorazowemu uśmierceniu odłowionych zwierząt w okresie objętym postępowaniem z uwagi na upływ czasu i wielość tych zdarzeń nie jest możliwa. Wbrew twierdzeniom skarżącego Prokurator ustalił w jaki sposób dochodziło do odłowu bezpańskich zwierząt, podmioty wykonujące tą czynność oraz dalszy tryb postępowania z odłowionymi zwierzętami.

Przypomnienia wymaga, że zgodnie z art. 11 ust.1 ustawy o ochronie zwierząt, zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom i wyłapywanie ich należy do zadań własnych gmin. Stosowne uchwały w tym zakresie zostały podjęte przez Radę Miejską w Starachowicach. Fakt ich sprzeczności z aktami prawnymi wyższego rzędu nie może uzasadniać poglądu o zaistnieniu przestępstwa niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień.

Trudności z zapewnieniem odławianym zwierzętom miejsca w schroniskach i innych tego rodzaju placówkach miały charakter obiektywny. Od 2000 roku nie były bowiem przeprowadzane tzw. planowe odłowu zwierząt w związku z wygaśnięciem umowy między Gminą Starachowice, a współpracującym schroniskiem. Prokurator prawidłowo ustalił, że były podejmowane pewne działania w celu nawiązania współpracy z innymi placówkami zajmującymi się opieką nad zwierzętami. Wobec bezskuteczności tych działań przeprowadzono jedynie odłowu interwencyjne. Również fakt nie uchwalenia w okresie objętym postępowaniem, planu zapobiegania bezdomności zwierząt nie może uzasadniać stanowiska, że zostały wyczerpane znamiona występku z art. 231 § 1 k.k., skoro taki plan nie jest uchwalany obligatoryjnie, a jedynie fakultatywnie.

Nie wytrzymuje krytyki podniesiony w zażaleniu Stowarzyszenia „Obrona Zwierząt”, zarzut obrazy przepisu prawa materialnego, określonego w art. 30 k.k. poprzez jego niezastosowanie lub błędne zastosowanie. W przywołanym przepisie ustawodawca przesądził, że nie popełnia przestępstwa osoba działająca w usprawiedliwionej nieświadomości bezprawności swojego czynu, mimo faktu, że zachowanie tej osoby wypełnia znamiona przedmiotowe ustawy karnej. Przepis ten

wbrew twierdzeniom skarżącego nie ma zastosowania w realiach niniejszej sprawy. Jego zastosowanie byłoby usprawiedliwione w sytuacji, gdyby funkcjonariusz publiczny przekroczył swoje ustawowe uprawnienia, bądź nie dopełnił ciążących na nim obowiązków służbowych, działając jednocześnie na szkodę interesu publicznego i prywatnego, przy czym pozostawałby w nieświadomości co do bezprawności swojego czynu, a bezprawność ta byłaby usprawiedliwiona. Sytuacja taka w niniejszej sprawie nie zachodzi.

Z lektury zaskarżonego postanowienia wynika, że postępowanie zostało umorzone w oparciu o przesłankę wymienioną w art. 17 § 1 pkt. 2 k.p.k. – wobec stwierdzenia braku w czynie znamion czynu zabronionego. Prowadzi to do wniosku, że Prokurator uznał, iż nie zostały wyczerpane znamiona występkę określonego w art. 231 § 1 k.k. i art. 35 ust.1 ustawy o ochronie zwierząt w zw. z art. 11 § 2 k.k. Stanowisko to Sąd aprobuje i podziela. Gdyby u podstaw umorzenia legło ustalenie, że funkcjonariusze publiczni odpowiedzialni za wykonywanie prawa miejscowego obowiązującego na terenie Miasta Starachowicé działali w warunkach art. 30 k.k., jak podnosi skarżący, to postępowanie zostałoby umorzone w oparciu o przesłankę również określoną w art. 17 § 1 pkt. 2 k.p.k. w postaci stwierdzenia, iż ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa. Zgodnie bowiem z treścią art. 30 k.k. osoba działająca w usprawiedliwionej nieświadomości bezprawności swojego czynu, przestępstwa nie popełnia.

Nie można wszakże nie zauważyć, że w zażaleniu Stowarzyszenia „Obrona Zwierząt” słusznie podniesiono, iż w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu śledztwa zawarto jedynie lakoniczną argumentację co do podstawy prawnej orzeczenia. Rację ma skarżący, że okoliczność ta utrudnia zarówno polemikę z oprotestowanym postanowieniem, jak i jego kontrolę instancyjną. Nie sposób ponadto nie przyznać racji skarżącemu, kiedy wskazuje, że w pewnej części argumentacja zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia pozostaje bez znaczenia dla sprawy, nadto część sformułowań w nim zawartych, pozostaje

niezrozumiała. Okoliczność ta nie mogła jednakże skutkować zmianą lub uchyleniem zaskarżonego orzeczenia. Niezależnie od powyższego przypomnieć bowiem trzeba, że Sąd rozpoznając zażalenie na postanowienie zamykające drogę do wydania wyroku kierować się musi przede wszystkim oceną merytorycznej słuszności postanowienia w świetle zgromadzonego materiału dowodowego.

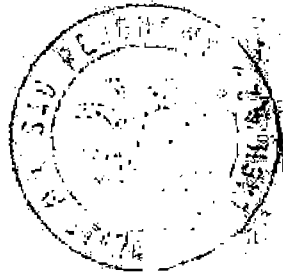
Zażalenie wniesione przez Fundację „Międzynarodowy Ruch na rzecz Zwierząt Viva!” nie zasługuje na uwzględnienie. Podniesiony zarzut obrazy art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez przyjęcie, że w hierarchii źródeł prawa, prawo miejscowe zajmuje wyższe miejsce niż przepisy ustaw i rozporządzeń, jest chybiony. Wbrew zarzutom zażalenia Prokurator nie uznał, że uchwały Rady Miejskiej w Starachowicach znajdują się w hierarchii źródeł prawa wyżej, niż ustawy i rozporządzenia. W zaskarżonym postanowieniu nie zawarto takiego poglądu, *expressis verbis* wskazano na sprzeczność § 43 uchwały Rady Miasta w Starachowicach dnia 26 czerwca 2006 roku nr V/6/06 w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Starachowice, z przepisami Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 roku w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt. Skarżący niesłusznie utożsamia stanowisko Prokuratora o braku znamion czynu zabronionego z błędną oceną hierarchii obowiązujących źródeł prawa.

W zażaleniach nie zawarto żadnych istotnych, nieznanych uprzednio okoliczności, które mogłyby skutkować uwzględnieniem zażalenia i uchyleniem zaskarżonego postanowienia. Skarżący w swych zażaleniach przedstawili jedynie polemikę z poprawną oceną prawno - karną prawidłowo ustalonego stanu faktycznego.

Na marginesie niniejszych rozważań wskazać trzeba, że problem naruszenia art. 35 ust.1 ustawy o ochronie zwierząt przez lekarza weterynarii dokonującego zabiegów uśmiercania odłowionych zwierząt zostanie zbadany przez Prokuraturę

Rejonową w Starachowicach w odrębnym postępowaniu, gdyż postanowieniem z dnia 31 października 2011 roku materiały w tym zakresie zostały wyłączone.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w części dyspozytywnej.

05. I 2012 r.

Pr.
A. Kierek
Anna Kierek